

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

IV. ÚS 138/2021-21

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu Libora Duľu a zo sudcov Ladislava Duditša a Miroslava Duriša (sudca spravodajca) v konaní podľa čl. 127 Ústavy Slovenskej republiky o ústavnej sťažnosti sťažovateľov [REDACTED], [REDACTED], [REDACTED], [REDACTED], a [REDACTED], [REDACTED], [REDACTED], zastúpených JUDr. Silviou Turcsányiovou, advokátkou, Košická 56, Bratislava, proti uzneseniu Najvyššieho súdu Slovenskej republiky č. k. 5 Cdo 103/2020 z 26. novembra 2020 takto

r o z h o d o l :

Ústavnú sťažnosť **o d m i e t a .**

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavná sťažnosť sťažovateľov a skutkový stav veci

1. Sťažovatelia sa ústavnou sťažnosťou doručenou ústavnému súdu 18. februára 2021 domáhajú vyslovenia porušenia svojich základných práv na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a čl. 36 ods. 1 Listiny základných práv a slobôd (ďalej len „listina“) a svojho práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) uznesením Najvyššieho súdu Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) označeným v záhlaví tohto uznesenia. Sťažovatelia navrhujú napadnuté uznesenie najvyššieho súdu zrušiť a vec mu vrátiť na ďalšie konanie. Zároveň požadujú náhradu trov konania v sume 456,55 eur.

2. Z ústavnej sťažnosti a napadnutého uznesenia najvyššieho súdu vyplýva nasledujúci stav veci:

3. Sťažovatelia boli stranou v konaní vedenom Okresným súdom Pezinok (ďalej len „okresný súd“) pod sp. zn. 10 C 9/2016 v procesnom postavení žalovaných, proti ktorým sa pôvodný žalobca ([REDACTED]) domáhal zaplatenia istiny v sume 36 513,31 eur s príslušenstvom. O žalobe rozhodol okresný súd rozsudkom č. k. 10 C 9/2016-430 z 27. decembra 2017 tak, že sťažovateľov zaviazal pôvodnému žalobcovi spoločne a nerozdielne zaplatiť sumu 36 513,31 eur s príslušenstvom,

vo zvyšnej časti žalobu zamietol a zároveň uložil sťažovateľom povinnosť spoločne a nerozdielne nahradiť pôvodnému žalobcovi trovy konania v rozsahu 90 %.

4. Na odvolanie sťažovateľov, ktoré smerovalo proti rozsudku súdu prvej inštancie, bol tento rozsudkom Krajského súdu v Bratislave (ďalej len „krajský súd“) č. k. 14 Co 115/2018-552 z 31. marca 2020 (ďalej len „rozsudok z 31. marca 2020“) potvrdený ako vecne správny.

5. Sťažovatelia podali proti rozsudku krajského súdu z 31. marca 2020 dovolanie podľa § 420 písm. b) a f) Civilného sporového poriadku (ďalej aj „CSP“) a § 421 písm. a) a b) CSP.

6. Najvyšší súd napadnutým uznesením vyslovil, že v konaní pokračuje s právnymi nástupcami pôvodného žalobcu [REDAKOVANÉ] a [REDAKOVANÉ] a zároveň rozsudok krajského súdu z 31. marca 2020 zrušil a vec mu vrátil na ďalšie konanie s odôvodnením, aby v konaní pokračoval s právnymi nástupcami pôvodného žalobcu. Svoj záver najvyšší súd odôvodnil tým, že pôvodný žalobca zomrel skôr, než krajský súd vydal dovolaním napadnutý rozsudok, čím došlo k procesnej vade zmätočnosti podľa § 420 písm. b) CSP (Dovolanie je prípustné proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu vo veci samej alebo ktorým sa konanie končí, ak ten, kto v konaní vystupoval ako strana, nemal procesnú subjektivitu.). Najvyšší súd sa teda zaoberal výlučne dovolacím dôvodom podľa § 420 písm. b) CSP, nie však ďalšími sťažovateľmi namietanými dovolacími dôvodmi.

II.

Argumentácia sťažovateľov

7. Sťažovatelia argumentujú, že v dovolaní uplatnili súbežne dôvody zmätočnosti a dôvody nesprávneho právneho posúdenia, pričom najvyšší súd sa pri skúmaní dovolania obmedzil len na posúdenie dovolania podľa § 420 písm. b) CSP, a to aj napriek tomu, že zo žiadneho ustanovenia Civilného sporového poriadku nevyplýva, že pokiaľ sú naplnené prednejšie dovolacie dôvody, tak najvyšší súd sa ďalšími dôvodmi už nemusí zaoberať.

8. Povinnosť najvyššieho súdu sa dovolacími dôvodmi tak, ako boli namietané sťažovateľmi, v dovolaní zaoberať je podľa sťažovateľov výrazom princípu materiálneho právneho štátu. Neposúdenie ďalších namietaných dovolacích dôvodov spôsobuje, že sťažovatelia budú nútení opakovane podať dovolanie, aby tieto boli opätovne posúdené, a rovnako aj opakovane zaplatiť súdny poplatok. Uvedeným spôsobom dochádza k zdvojnásobeniu ekonomickej náročnosti mimoriadneho opravného prostriedku.

9. Sťažovatelia v ďalšom poukazujú na stanovisko ústavného súdu prijaté uznesením č. k. PLz. ÚS 1/2018 z 25. apríla 2018 vo veci zjednotenia odchylných právnych názorov senátov ústavného súdu týkajúcich sa (zákazu) kumulácie dôvodov prípustnosti dovolania podľa § 420 a § 421 CSP, ktorého právna veta znie: „Pokiaľ sú v dovolaní súbežne uplatnené dôvody prípustnosti dovolania podľa ustanovenia § 420 Civilného sporového poriadku, ako aj § 421 Civilného sporového poriadku a Najvyšší súd Slovenskej republiky sa pri skúmaní prípustnosti dovolania obmedzí len na posúdenie prípustnosti dovolania z hľadiska § 420 Civilného sporového poriadku, poruší tým právo na prístup k súdu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky. Rovnako, pokiaľ sú v dovolaní uplatnené viaceré vady zmätočnosti uvedené § 420 písm. a) až f) Civilného sporového poriadku a Najvyšší súd Slovenskej republiky sa pri skúmaní prípustnosti dovolania obmedzí výlučne na skúmanie prípustnosti dovolania z hľadiska existencie tej procesnej

vady zmätočnosti, ktorá je v tomto ustanovení uvedená na prednejšom mieste, poruší tým právo na prístup k súdu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky.“ Ďalej uvádzajú právne závery v ňom citované, s ktorými sa stotožňujú.

10. Obdobne poukazujú aj na závery obsiahnuté v nálezoch ústavného súdu č. k. II. ÚS 89/2018 z 26. apríla 2018 a č. k. I. ÚS 643/2017 zo 16. mája 2018 k prípustnosti kumulácie dovolacích dôvodov, ktoré sa podľa ich názoru vzťahujú aj na prejednanú vec.

11. Najvyšší súd sa podľa sťažovateľov v napadnutom uznesení nevysporiadal so všetkými dovolacími dôvodmi, námietkami a zákonnými podmienkami, nerešpektujúc základné práva a právne princípy, povinnosť starostlivo vec posúdiť a použiť ústavne konformný výklad právnej normy, ktorý by rešpektoval základné práva účastníkov súdneho konania.

III.

Predbežné prerokovanie ústavnej sťažnosti

12. Ústavný súd ústavnú sťažnosť sťažovateľov predbežne prerokoval podľa § 56 ods. 1 zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“), pričom zisťoval danosť dôvodov odmietnutia ústavnej sťažnosti v súlade s § 56 ods. 2 zákona o ústavnom súde.

13. Podstatou ústavnej sťažnosti je namietané porušenie základného práva na súdnu ochranu a práva na spravodlivý proces, ku ktorému podľa sťažovateľov došlo z dôvodu odmietnutia najvyššieho súdu vysporiadať sa so všetkými dovolacími námietkami uvádzanými sťažovateľmi ako dovolateľmi v dovolaní.

14. V kontexte skutočnosti, podľa ktorej sťažovateľa napádajú kasačné rozhodnutie dovolacieho súdu (k tomu pozri bod 6 tohto uznesenia), ústavný súd poukazuje na svoju už ustálenú judikatúru, v súlade s ktorou základné právo na súdnu ochranu, ako aj právo na spravodlivé súdne konanie „je výsledkové“, to znamená, musí mu zodpovedať proces ako celok, a skutočnosť, či napadnuté konanie ako celok bude spravodlivé, závisí od pokračujúceho konania a rozhodnutia všeobecných súdov (m. m. III. ÚS 33/04, IV. ÚS 163/05, II. ÚS 307/06, II. ÚS 155/08).

15. Ak ústavný súd v rámci svojej doterajšej rozhodovacej činnosti pripustil výnimky z tejto zásady, išlo o prípady, keď ešte pred právoplatným skončením konania vo veci samej bolo v konaní o ústavnej sťažnosti napadnuté právoplatné rozhodnutie, ktorým sa skončila iba určitá časť konania alebo ktorým sa riešila iba určitá parciálna procesná otázka. Podmienkou na pripustenie takejto výnimky však je, že v konkrétnom prípade musí ísť o rozhodnutie spôsobilé výrazne a nezvratným spôsobom zasiahnuť do ústavou alebo kvalifikovanou medzinárodnou zmluvou garantovaných základných práv alebo slobôd sťažovateľa, ako aj to, že námietka ich porušenia sa musí vzťahovať výlučne na dané štádium konania a nemohla by už byť uplatnená neskôr (IV. ÚS 195/2010), prípadne by sa tento negatívny dôsledok musel zároveň vzťahovať na výsledok konania a nebolo by ho možné korigovať v ďalšom procesnom postupe alebo v opravných konaniach (IV. ÚS 322/09).

16. Podľa názoru ústavného súdu predmet ústavného prieskumu, ktorým je kasačné rozhodnutie dovolacieho súdu, a charakter zásadnej námietky sťažovateľov odôvodňujú dostatočným spôsobom záver, že napadnuté uznesenie najvyššieho súdu môže výrazným a nezvratným spôsobom zasiahnuť do práv sťažovateľov, predovšetkým v kontexte skutočnosti, že namietaným je postup najvyššieho súdu v konkrétnom procesnom štádiu pri rozhodovaní o dovolaní, pričom námietka sťažovateľov má výlučne procesný charakter, z povahy ktorej zároveň vyplýva, že o nej najvyšší súd rozhodol s konečnou platnosťou bez možnosti neskoršieho korigovania prípadného procesného nedostatku v postupe najvyššieho súdu. Ústavný súd preto zastáva názor, že je tu daná právomoc ústavného súdu sa argumentáciou sťažovateľov zaoberať a napadnuté uznesenie najvyššieho súdu podrobiť ústavne-právnomu prieskumu.

17. V zmysle judikatúry ústavného súdu za zjavne neopodstatnenú ústavnú sťažnosť možno považovať takú sťažnosť, pri predbežnom prerokovaní ktorej ústavný súd nezistil žiadnu možnosť porušenia označeného práva alebo slobody, reálnosť ktorej by mal preskúmať po jej prijatí na ďalšie konanie (m. m. II. ÚS 70/00, IV. ÚS 66/02, I. ÚS 56/03).

18. Ústavný súd ďalej konštatuje, že ústavná ochrana základných práv a slobôd, ako aj ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z príslušnej medzinárodnej zmluvy je rozdelená medzi všeobecné súdy a ústavný súd v súlade s princípom subsidiarity vyplývajúcim z čl. 127 ods. 1 ústavy, podľa ktorého sú všeobecné súdy primárne zodpovedné za výklad a aplikáciu zákonov, ako aj za dodržiavanie základných práv a slobôd (čl. 144 ods. 1 a čl. 152 ods. 4 ústavy). Ústavný súd preto nie je zásadne oprávnený preskúmať a posudzovať právne názory všeobecného súdu, ktoré ho pri výklade a uplatňovaní zákonov viedli k rozhodnutiu vo veci samej, ani preskúmať, či v konaní pred všeobecnými súdmi bol alebo nebol náležite zistený skutkový stav a aké skutkové a právne závery zo skutkového stavu všeobecný súd vyvodil. Úloha ústavného súdu sa obmedzuje na kontrolu zlučiteľnosti účinkov takejto interpretácie a aplikácie s ústavou, prípadne medzinárodnými zmluvami o ľudských právach a základných slobodách. Skutkové a právne závery všeobecného súdu tak môžu byť predmetom kontroly zo strany ústavného súdu len vtedy, ak by vyvedené závery boli zjavne neodôvodnené alebo arbitrárne, a tak z ústavného hľadiska neospravedliteľné a neudržateľné, a zároveň by mali za následok porušenie základného práva alebo slobody (I. ÚS 13/00, m. m. I. ÚS 4/00, I. ÚS 17/01, II. ÚS 67/04, III. ÚS 581/2015).

19. V súvislosti s preskúmaním napadnutého uznesenia najvyššieho súdu ústavný súd taktiež poukazuje na svoju ustálenú judikatúru, v ktorej opakovane zdôrazňuje, že otázka posúdenia, či sú alebo nie sú splnené podmienky, za ktorých sa môže uskutočniť dovolacie konanie, patrí do výlučnej právomoci dovolacieho súdu, t. j. najvyššieho súdu, nie do právomoci ústavného súdu (napr. IV. ÚS 238/07, IV. ÚS 499/2011, IV. ÚS 161/2012, II. ÚS 98/2017). Otázka posúdenia prípustnosti dovolania je vnímaná ústavným súdom primárne ako otázka interpretácie (obyčajného) zákona a v tomto smere sa najvyššiemu súdu ponecháva značná autonómia s tým, že vyriešenie tejto otázky samo osebe nemôže viesť k záveru o porušení práva sťažovateľa (napr. II. ÚS 324/2010, II. ÚS 410/2016), samozrejme za predpokladu, že ide o riešenie ústavne udržateľné.

20. V zmysle už prezentovaných záverov sa ústavný súd pri posúdení namietaného porušenia práv zaručených ústavou, listinou a dohovorom napadnutým uznesením najvyššieho súdu sústredil a zameral na posúdenie zásadnej námietky, ktorou sťažovatelia atakujú postup najvyššieho súdu, ktorý sa v rámci dovolacieho konania zaoberal výlučne dovolacím dôvodom zmätočnosti z pohľadu existencie vady uvedenej v § 420 písm. b) CSP a nezaoberal sa ďalšími dovolacími námietkami.

21. Ústavný súd v rámci svojej rozhodovacej činnosti už viackrát uviedol, že podstata základného práva priznaného čl. 46 ods. 1 ústavy spočíva v oprávnení každého reálne sa domáhať ochrany svojich práv na súde, že tomuto oprávneniu zodpovedá povinnosť súdu nezávisle a nestranne vo veci konať tak, aby bola označenému právu poskytnutá ochrana v medziach zákonov, ktoré ustanovenie o súdnej ochrane vykonávajú, a teda, že základné právo na súdnu ochranu nespočíva len v práve domáhať sa súdnej ochrany, ale túto aj v určitej kvalite, t. j. zákonom ustanoveným postupom súdu, dostať. Postup súdov v konaní a jeho kvalita predurčená zákonom sú vyjadrením základného práva na súdnu ochranu účastníka konania vyplývajúceho z čl. 46 ods. 1 ústavy. Ochrana základným právam a slobodám poskytujú predovšetkým všeobecné súdy, pričom ústavný súd súdnu ochranu v konaní o sťažnosti poskytuje iba vtedy, ak porušenie procesných práv strán sporu chránených zákonmi je súčasne aj porušením základného práva alebo slobody upravených ústavou alebo medzinárodnou zmluvou (m. m. I. ÚS 54/97, IV. ÚS 192/08, IV. ÚS 16/09).

22. Základom argumentácie sťažovateľov pre ústavnú neakceptovateľnosť postupu najvyššieho súdu sú právne závery obsiahnuté v rozhodovacej činnosti ústavného súdu týkajúce sa ústavnej neudržateľnosti zákazu kumulácie dovolacích dôvodov (k tomu pozri body 9 a 10 tohto uznesenia).

23. Ústavný súd nespochybňuje svoje stanovisko prijaté uznesením č. k. Plz. ÚS 1/2018 z 25. apríla 2018 a ani právne závery v citovanom rozhodnutí obsiahnuté. Zároveň však zdôrazňuje, že ani stanovisko a ani právne závery v citovanom uznesení obsiahnuté nemožno bez ďalšieho vzťahovať na situáciu sťažovateľov, ktorej ústavná udržateľnosť je predmetom tohto konania.

24. Berúc do úvahy už citované stanovisko, ústavný súd považuje za porušujúce právo na prístup k súdu také situácie, v ktorých sú dovolateľom súbežne uplatnené dôvody prípustnosti dovolania podľa § 420 a zároveň § 421 CSP a najvyšší súd ako súd dovolací sa pri skúmaní prípustnosti dovolania obmedzí len na posúdenie prípustnosti dovolania z hľadiska § 420 CSP, ako aj také situácie, v ktorých v dovolaní dovolateľ uplatní viaceré vady zmätočnosti uvedené § 420 písm. a) až f) CSP a najvyšší súd sa pri skúmaní prípustnosti dovolania obmedzí výlučne na skúmanie prípustnosti dovolania z hľadiska existencie tej procesnej vady zmätočnosti, ktorá je v tomto ustanovení uvedená na prednejšom mieste. To však platí len za situácie, keď najvyšší súd dospeje k záveru, že existencia zmätočnej vady, resp. väd uvedených v § 420 CSP nie je daná. Za týchto okolností totiž nie je rozumný dôvod, pre ktorý by dovolací súd nemohol následne pristúpiť k posúdeniu prípustnosti a aj dôvodnosti dovolania podľa § 421 CSP, resp. posúdiť dôvodnosť ďalšej procesnej vady zmätočnosti dovolateľom namietanej.

25. Procesná situácia sťažovateľov, ktorej ústavnú udržateľnosť v tomto konkrétnom prípade ústavný súd preskúmava, je však rozdielna. Najvyšší súd totiž na podklade sťažovateľmi ako dovolateľmi namietanej vady zmätočnosti uvedenej v § 420 písm. b) CSP dospel k záveru, že táto je daná, t. j. dospel k záveru o prípustnosti a zároveň dôvodnosti dovolania podľa § 420 písm. b) CSP (k tomu pozri aj bod 6 tohto uznesenia).

26. Záver najvyššieho súdu o tom, že dovolaním napadnuté rozhodnutie odvolacieho súdu je postihnuté vadou zmätočnosti, a teda, že nemalo byť vôbec vydané, logicky vylučuje, aby takéto rozhodnutie odvolacieho súdu bolo preskúmané z hľadiska dovolacieho dôvodu spočívajúceho v nesprávnom právnom posúdení veci, čoho sa sťažovatelia vo svojej podstate domáhajú (k tomu pozri aj bod 30 uznesenia najvyššieho súdu č. k. 1 VCdo 1/2018 zo 7. mája 2018 ku kumulácii dovolacích dôvodov).

27. Navyše, uvedený postup je v súlade s doterajšou rozhodovacou činnosťou najvyššieho súdu ako súdu dovolacieho, ktorý v prípade existencie niektorej z väd zmätočnosti rozhodnutia odvolacieho súdu vyúsťujúcej do zrušenia a vrátenia veci odvolaciemu súdu neskúma opodstatnenosť ďalších dovolacích námietok vznesených v príslušnom dovolacom konaní (k tomu pozri uznesenia najvyššieho súdu sp. zn. 2 Cdo 111/2014, 3 Cdo 4/2012, 4 Cdo 263/2013, 8 Cdo 137/2015, 2 Cdo 5/2018, 3 Cdo 146/2018, 8 Cdo 70/2017, 3 Cdo 26/2019, 3 Cdo 225/2019).

28. S prihliadnutím na doteraz uvedené z ústavnoprávneho hľadiska niet žiadneho dôvodu, aby sa spochybňovali závery napadnutého uznesenia najvyššieho súdu. Jeho postup pri preskúmaní dovolania sťažovateľov nemožno hodnotiť ako taký, ktorým došlo k tzv. *denegatio iustitiae*, teda odmietnutiu prístupu k dovolaniu. Pokiaľ teda najvyšší súd zistil, že argumentácia dovolateľov v súvislosti s dovolacím dôvodom podľa § 420 CSP je dôvodná a že rozhodnutie odvolacieho súdu je postihnuté vadou zmätočnosti podľa príslušných ustanovení Civilného sporového poriadku, ktorej náprava si vyžaduje zrušenie rozhodnutia odvolacieho súdu a vrátenie veci tomuto súdu na ďalšie konanie, potom nezaobranie sa ďalším dovolacím dôvodom uplatneným podľa § 421 CSP (nesprávne právne posúdenie) je ústavne udržateľné a neznamená porušenie práva na súdnu ochranu či spravodlivý proces. V konečnom dôsledku týmto spôsobom nedochádza ani k zhoršeniu procesného postavenia (úspešného) dovolateľa, keďže po prípadnom rozhodnutí odvolacieho súdu mu za splnenia stanovených podmienok stále patrí *pro futuro* možnosť domáhať sa prostredníctvom dovolania účinne ochrany svojich subjektívnych práv.

29. Na uvedenom závere nemení nič ani tvrdenie sťažovateľov o zdvojnásobení ekonomickej náročnosti mimoriadneho opravného prostriedku z dôvodu nevyhnutnosti opätovného zaplatenia súdneho poplatku za prípadné nové dovolanie. Súdne poplatky totiž aj naďalej patria do kategórie trov konania (§ 251 CSP), ktorých priznanie náhrady sa riadi zásadne pomerom úspechu vo veci, a z uvedeného dôvodu má namietaná ekonomická náročnosť len relatívny význam.

30. Rozhodovanie o dovolaní sťažovateľov sa v konkrétnych okolnostiach veci podľa názoru ústavného súdu neocitlo mimo ústavného rámca ochrany základných práv. Náprava najzávažnejších procesných pochybení, t. j. zmätočných rozhodnutí, musí nevyhnutne z logiky veci predchádzať riešeniu otázok zásadného právneho významu či zjednocovaniu judikatúry všeobecných súdov. Inak povedané, riešiť otázky zásadného právneho významu či zjednocovať judikatúru všeobecných súdov na podklade rozhodnutí odvolacieho súdu, ktoré trpia vadou zmätočnosti, by bolo nielen nelogické, ale zároveň aj ústavne neakceptovateľné.

31. Vzhľadom na už uvedené ani napadnuté uznesenie najvyššieho súdu nemožno považovať za také, ktorým by došlo k porušeniu práv sťažovateľov zaručených ústavou, listinou, či dohovorom. Ústavný súd preto ústavnú sťažnosť sťažovateľov vo veci namietaného porušenia práv označených v bode 1 tohto uznesenia napadnutým uznesením najvyššieho súdu odmietol podľa § 56 ods. 2 písm. g) zákona o ústavnom súde ako zjavne neopodstatnenú.

32. Vzhľadom na odmietnutie ústavnej sťažnosti bolo bez právneho dôvodu zaoberať sa ďalšími návrhmi v ústavnej sťažnosti uplatnenými.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 16. marca 2021

Libor DUEA
predseda senátu